

הצעת תקציב

לשנות הכספים 2023 - 2024

ודברי הסבר

מוגשים לכנסת העשרים וחמש

השכלה גבוהה

חוברת
יב

ירושלים - ניסן התשפ"ג - מרץ 2023

השכלה גבוהה

חוברת יב'

העמוד

התוכן

הצעת תקציב ההשכלה הגבוהה לשנים 2023 - 2024

5 סעיף 21 – הצעת תקציב רגיל

דברי הסבר

9 פרק א' – עיקרי הצעת התקציב ויעדים מרכזיים

12 פרק ב' – תיאור המשרד ופירוט תכנית התקציב

16 פרק ג' – השינויים המרכזיים בהצעת התקציב

17 פרק ד' – ניתוח הצעת התקציב בהשוואה לשנים קודמות וביאורים לתקציב

19 פרק ה' – ניתוח מגדרי של הצעת התקציב

21 פרק ו' – עיקרי הסיכומים התקציביים

הצעת תקציב לשנת 2023
ריכוז תחומי הפעולה

תקציב ברוטו			משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	ההשכלה הגבוהה	סעיף 21
ביצוע תקציב 2022	חוק תקציב 2022	הצעת תקציב 2023							
12,934,178	12,266,980	12,593,397					12,593,397	ההשכלה הגבוהה	21
12,934,178	12,226,980	12,593,397					12,593,397	השכלה גבוהה	2111
	40,000							רזרבה	2112

הצעת תקציב לשנת 2023
פירוט תכניות התקציב

תקציב ברוטו			משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	ההשכלה הגבוהה	סעיף 21
ביצוע תקציב 2022	חוק תקציב 2022	הצעת תקציב 2023							
12,934,178	12,226,980	12,593,397					12,593,397	השכלה גבוהה	2111
12,934,178	12,226,980	12,593,397					12,593,397	השכלה גבוהה	211101
	40,000							רזרבה	2112
	40,000							רזרבה	211201

הצעת תקציב לשנת 2024
ריכוז תחומי הפעולה

תקציב ברוטו			משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	ההשכלה הגבוהה	סעיף 21
ביצוע תקציב 2022	הצעת תקציב 2023	הצעת תקציב 2024							
12,934,178	12,593,397	13,475,990					13,475,990	ההשכלה הגבוהה	21
12,934,178	12,593,397	13,475,990					13,475,990	השכלה גבוהה	2111
								רזרבה	2112

הצעת תקציב לשנת 2024
פירוט תכניות התקציב

תקציב ברוטו			משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	ההשכלה הגבוהה	סעיף 21
ביצוע תקציב 2022	חוק תקציב 2023	הצעת תקציב 2024							
12,934,178	12,593,397	13,475,990					13,475,990	השכלה גבוהה	2111
12,934,178	12,593,397	13,475,990					13,475,990	השכלה גבוהה	211101
								רזרבה	2112
								רזרבה	211201

ההשכלה הגבוהה

פרק א' - עיקרי הצעת התקציב ויעדים מרכזיים

הצעת תקציב ההשכלה הגבוהה (סעיף 21) לשנת הכספים 2023 מסתכמת בכ-12.6 מיליארד ש"ח ברוטו. לשנת הכספים 2024 מסתכמת הצעת התקציב בכ-13.5 מיליארד ש"ח ברוטו.

תקציב המדינה לשנים 2023-2024 מיוחס לשלוש שנים אקדמיות: כ-75% מתקציב המדינה לשנת 2023 מיוחס לתקציב הועדה לתכנון ותקצוב (להלן – ות"ת) לשנת תשפ"ג, וה-25% הנותרים מיוחסים לשנת תשפ"ד; בהתאם, כ-75% מתקציב המדינה לשנת 2024 מיוחס לתקציב ות"ת לשנת תשפ"ד, וה-25% מיוחסים לשנת תשפ"ה.

טבלה מסכמת בחלוקה לפי מיונים כלכליים:

הצעת תקציב ההשכלה הגבוהה (סעיף 21) לשנת 2023

משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הכנסה מיועדת	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	מיון כלכלי רמה 2	מיון כלכלי רמה 1
					74,925	רזרבה	קניות
					74,925	סה"כ למיון	קניות
					11,298,170	מוצרים ציבוריים	העברות
					539,757	רזרבה	העברות
					11,837,927	סה"כ למיון	העברות
					680,545	השתתפויות	העברות פנים תקציביות
					680,545	סה"כ למיון	העברות פנים תקציביות

הצעת תקציב ההשכלה הגבוהה (סעיף 21) לשנת 2024

משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הכנסה מיועדת	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	מיון כלכלי רמה 2	מיון כלכלי רמה 1
					74,925	רזרבה	קניות
					74,925	סה"כ למיון	קניות
					12,188,125	מוצרים ציבוריים	העברות
					595,839	רזרבה	העברות
					12,783,964	סה"כ למיון	העברות
					617,101	השתתפויות	העברות פנים תקציביות

הצעת תקציב ההשכלה הגבוהה (סעיף 21) לשנת 2024

משרות עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להתחייב	הכנסה מיועדת	הוצאה מותנית בהכנסה	הוצאה	מיון כלכלי רמה 2	מיון כלכלי רמה 1
					617,101	סה"כ למיון	העברות פנים תקציביות

היעדים המרכזיים של הועדה לתכנון ותקצוב:

תקציב 2023-2024 הינו תקציב המדינה הראשון לתכנית הרב-שנתית למערכת ההשכלה הגבוהה לשנים תשפ"ג-תשפ"ח. יעדי התכנית הרב-שנתית הינם:

1. לחזק את המצוינות המדעית-מחקרית במטרה לשמור על יתרונה התחרותי של האקדמיה הישראלית בזירה הבינלאומית – דו"חות שונים מלמדים כי דירוגה של ישראל במדדי פריון אקדמי שונים מצוי במגמת ירידה בהשוואה בינלאומית בשנים האחרונות. חלקה של ישראל בפרסומי העולם, מספר הפרסומים לנפש בישראל, מספר שיתופי הפעולה הבינלאומיים ומספר הציטוטים של פרסומים ישראלים נשחק. לפיכך, התכנית הרב-שנתית להשיא את תפוקות המחקר של מוסדות וחוקרים ישראלים באמצעות עידוד וחיזוק המצוינות לאורך ולרוחב המערכת.
2. להגדיל את התשואה להשכלה גבוהה ולפעול לשיפור המימונויות של בוגרי המערכת האקדמית – במערכת ההשכלה הגבוהה משתלבים כ-45% משנתון. לפיכך, מערכת ההשכלה הגבוהה מהווה מערכת ההכשרה העיקרית לשוק העבודה. בעוד שהפרמיה לתואר אקדמי הינה חיובית ביחס לחלופות הכשרה אחרות, ועומדת על כ-23% בממוצע ביחס לזכאים לבגרות בלבד. עם זאת, ישנה שונות גבוהה בין הפרמיה של בוגרי המערכת. בעוד שהפרמיה הממוצעת להשכלה של בוגרי תארים במקצועות ההנדסה והמחשב עומדת על כ-42% ל-66% (כתלות במקצוע הלימוד), בקרב בוגרי מדעי החברה שאינם פרופסיונאליים הפרמיה הממוצעת עומדת על כ-12.5%. לאור זאת, אחד מיעדי התכנית הרב-שנתית הינה השאת התשואה להשכלה של כלל בוגרי המערכת.
3. קידום ושילוב אוכלוסיות בתת-ייצוג במערכת ההשכלה הגבוהה – בעוד שבקרב יהודים לא-חרדים למעלה מ-55% מהצעירים בגילאים רלוונטיים להשכלה גבוהה משתלבים בלימודים אקדמיים, בקרב יתר קבוצות האוכלוסייה שיעורי ההשתלבות נמוכים יותר משמעותית. בהתאם, שיעורים של הסטודנטים הערבים מכלל הסטודנטים החדשים עמד על כ-18% בשנת הלימודים תשפ"ב, ושיעורם של הסטודנטים החרדים עמד על כ-5%. לאור הפרמיה החיובית להשכלה גבוהה, התכנית הרב-שנתית שמה לה למטרה להגביר את הייצוג של אוכלוסיות בייצוג חסר במערכת, בדגש על קידום השתלבותם בתעסוקה איכותית בתום הלימודים האקדמיים.

תכניות העבודה העיקריות של המשרד לשנים 2023 - 2024:

1. פיתוח וחיזוק תשתיות המחקר – כחלק מהתכנית הרב-שנתית להשכלה הגבוהה לשנים תשפ"ג-תשפ"ח, ות"ת שמה דגש על פיתוח וחיזוק תשתיות המחקר במוסדות המחקר, באמצעות הרחבת התמיכה בתשתיות מחקר מוסדיות ובין-מוסדיות, לרבות הוספה של מסלול למימון ציוד יקר במיוחד, ותמיכה בהעסקת כוח אדם מומחה להפעלתן. כל זאת, על בסיס תחרותי המבוסס על מצוינות מדעית ויתרון יחסי של מוסד המחקר, ותוך

עידוד שיתופי פעולה בין מוסדות מחקר שונים ובין מוסדות המחקר לתעשייה, במטרה להעלות את רמת התשתיות באוניברסיטאות המחקר בישראל, לייעל את מיצוי התשתיות הקיימות ולהשיא את המחקר המבוצע בישראל.

2. **קידום תכנית דגל בקיימות ואקלים** – על מנת למנף את הפעילות הקיימת בתחום הקיימות והאקלים באקדמיה הישראלית, ולמצב את האקדמיה הישראלית בחזית המחקר המדעי בתחומי הקיימות והאקלים, באופן שיקדם את מדינת ישראל למעמד של מובילה במציאת פתרונות להתמודדות עם משבר האקלים ועמידה ביעדי הפחתת הפליטות וצמיחה בת קיימא, תקודם תכנית דגל בנושא קיימות ואקלים. במסגרת התכנית תבצע תמיכה בתשתיות וכוח אדם ויוקצו מענקי מחקר ייעודיים, עבור עידוד מחקר בסיסי חדשני, רב-תחומי ופורץ דרך, וכן עבור עידוד מחקר יישומי בשיתוף עם משרדי ממשלה ורשויות רלבנטיים.

3. **חיזוק הקשר בין האקדמיה לתעשייה ותעסוקה** – המכללות האקדמיות מכשירות כ-60% מן הסטודנטים לתואר ראשון, כש-30% לומדים במכללות המתוקצבות על-ידי ות"ת. לאור זאת, למכללות תפקיד חשוב בהכשרת עתודת ההון האנושי לשוק העבודה. ות"ת תתמוך בחיזוק הקשר בין המכללות האקדמיות לבין התעשייה ובחיזוק התעסוקתיות של בוגרי המכללות האקדמיות. זאת, במטרה עידוד המכללות האקדמיות ושיפור המיומנויות של בוגריהן.

פרק ב' - תיאור המשרד ופירוט תכנית התקציב

הוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת) היא גוף בלתי-תלוי שהוקם על-ידי המועצה להשכלה גבוהה (להלן – המל"ג), אשר הואצלו לו סמכויות המועצה בדבר מימון ההשכלה הגבוהה. כמו כן, המל"ג מסייעת בהמלצותיה של ות"ת בעניינים בעלי משמעויות תכנוניות. בפרק זה יפורטו תפקידי כל אחד מהגופים.

המועצה להשכלה גבוהה

המועצה להשכלה גבוהה היא תאגיד סטטוטורי אשר הוקם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (להלן – חוק המל"ג). המועצה היא המוסד הממלכתי לענייני השכלה גבוהה במדינה, והיא מבצעת תפקידיה על פי הסמכויות המוענקות לה בחוק האמור. שר החינוך הוא חבר ויו"ר המועצה. חברי המועצה מתמנים לחמש שנים. עד היום פעלו מיום כינון המועצה להשכלה גבוהה שתיים עשרה מועצות. בחודש מרץ 2017 נכנסה לתפקידה המועצה להשכלה גבוהה ה-13.

עיקרי התפקידים של המועצה להשכלה גבוהה:

1. לתת היתר לפתוח מוסד להשכלה גבוהה ולקיימו.
2. להסמיך מוסד מוכר להעניק תואר אקדמי.
3. לאשר קיום לימודים באחריות אקדמית של מוסד מוכר.
4. להציע למוסדות מוכרים הצעות בדבר ביסוסם, הרחבתם ושכלולם, ובדבר שיתוף פעולה אקדמי ביניהם, בהוראה ובמחקר.
5. לבצע הערכת איכות של תחומי לימוד במוסדות להשכלה גבוהה.
6. להגיש לממשלה – באמצעות הוועדה לתכנון ולתקצוב – הצעות לפיתוח ההשכלה הגבוהה ולהשתתפות המדינה בתקציבי מערכת ההשכלה הגבוהה בהתאם לצורכי החברה והמדינה ולהמליץ בפני הממשלה על הקמת מוסדות נוספים להשכלה גבוהה.

תחומי הפעילות של המל"ג ואגפיה:

1. האגף האקדמי – האגף אמון על תהליך ההכרה וההסמכה של המוסדות להשכלה גבוהה, תכניות לימודים חדשות ומינוי פרופסורים. במסגרת זאת, האגף מנחה ועדות מקצועיות וסוקרים, לרבות הוועדות העליונות למינוי פרופסורים. כמו כן, מהווה האגף את מזכירות המל"ג, ומתוקף כך הוא אחראי על עבודתן ופעילותן של מליאת המל"ג וועדות המשנה שלה.
2. האגף להערכת איכות והבטחתה – ביוני 2003 קיבלה המועצה החלטה להקים – בנוסף למערכת האקרדיטציה שהיא מקיימת ביחס לפתיחת מוסדות להשכלה גבוהה ותחומי לימוד חדשים – מערכת להערכת איכות, שנועדה להעלות את איכות ההוראה במוסדות להשכלה גבוהה. האגף מרכז בדיקות עצמיות ובינלאומיות להערכת איכות בתחומי הידע השונים ומתווה דרכים להערכת איכות בתכניות ומגזרים מגוונים.

הועדה לתכנון ותקצוב

ביום 6 ביוני 1977 קיבלה הממשלה את החלטה מס' 666, בה קבעה כי היא סומכת ידה על כינונה של הועדה לתכנון ולתקצוב כועדת משנה של המל"ג. הרעיון המרכזי בהקמת הות"ת היה שתשמש כגוף המרכז את הטיפול הכולל בנושא הקצבות למערכת ההשכלה הגבוהה. ואכן, הועדה לתכנון ולתקצוב היא הגורם הבלעדי המקצה את תקציבי המדינה למערכת ההשכלה הגבוהה. תקצוב המוסדות שבטיפול ות"ת נעשה בעיקר בהתאם לפרמטרים תפוקתיים, על פי מודל התקצוב של ות"ת.

על פי ההחלטה, תפקידיה העיקריים של ות"ת הם:

1. להיות גוף בלתי תלוי, שיעמוד בין הממשלה והמוסדות הלאומיים מצד אחד והמוסדות להשכלה גבוהה מצד שני בכל ענייני ההקצבות להשכלה גבוהה. הממשלה והמוסדות הלאומיים יימנעו מלקבל בקשות או המלצות מהמוסדות להשכלה גבוהה עצמם או מכל מקור אחר וכן יימנעו מלהקציב הקצבות למוסד להשכלה גבוהה שלא בהמלצת הועדה לתכנון ולתקצוב;
 2. להציע את התקציב הרגיל ואת תקציב הפיתוח להשכלה גבוהה בהתחשב בצרכי החברה והמדינה, תוך שמירה על החרות האקדמית ושקיפה על קידום המחקר וההשכלה;
 3. לחלק בלעדית בין המוסדות להשכלה גבוהה את התקציב הרגיל והפיתוח, הכוללים והמאושרים;
 4. להציע לממשלה ולמל"ג תוכניות פיתוח של ההשכלה הגבוהה ולתכנן את מימונן;
 5. לעשות למען ייעול המוסדות להשכלה גבוהה ולמען תיאום ביניהם כדי למנוע כפילות מיותרת ולהביא לידי חסכון;
 6. לעקוב אחר ניצול התקציבים כדי למנוע גירעונות או חריגות;
 7. לחוות את דעתה בפני המל"ג לפני שזו תגבש את דעתה על פתיחת כל מוסד חדש או יחידה חדשה בעלת משמעות כספית ניכרת במוסד הקיים;
- חוות דעתה המנומקת של הועדה תענה על שתי שאלות עיקריות:
- א. אם יש צורך במוסד החדש או ביחידה החדשה;
 - ב. מה המשמעות הכספית של פתיחת המוסד החדש או היחידה החדשה כשהועדה היא אשר תקבע אם יש או אין משמעות כספית לפתיחת היחידה החדשה.

תחומי הפעילות של הות"ת ואגפיה:

1. אגף התקצוב – האגף אחראי על תכנון והצעת מסגרת התקציב למערכת ההשכלה הגבוהה (בהתאם למדיניות שנקבעה על-ידי ות"ת).
2. האגף לתכנון ומידע – האגף אמון על תכנון רב-שנתי של מערכת ההשכלה הגבוהה, בדגש על המוסדות המתוקצבים, באמצעות איסוף מידע שיטתי על מערכת ההשכלה הגבוהה בארץ ובעולם. לצד זאת, האגף עוסק בעניינים שוטפים העולים מתכניות לימודים, משינויים מבניים ומחידושים של המוסדות להשכלה גבוהה.
3. אגף אסטרטגיה וביני"ל – האגף אחראי על קידום מהלכים אסטרטגיים בעלי השפעה רוחבית על מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, ובכללם תכניות הדגל של ות"ת. כמו כן אמון האגף על קשרי החוץ של מל"ג/ות"ת ועל קידום תכנית הבינלאומיות של ות"ת.

תיאור נושאי ההוצאה בסעיף זה בחלוקה לתכניות

סעיף 21 – ההשכלה הגבוהה

פרט	שם פרט	תיאור	הצעת תקציב 2023 ברוטו	הצעת תקציב 2024 ברוטו
2111	השכלה גבוהה		12,593,397	13,475,990
211101	השכלה גבוהה	תכנית זו משמשת להקצאת תקציב המדינה לתמיכה במערכת ההשכלה הגבוהה	12,593,397	13,475,990

התקציב הממשלתי למערכת ההשכלה הגבוהה, מהווה כ-69% מתקציב המוסדות להשכלה גבוהה, נכון לשנת תש"ף. 31% הנוספים מקורם בהכנסות משכר לימוד ובהכנסות נוספות (תרומות, תקורה ממענקי מחקר, תמלוגים ממסחור ידע ועוד). התקציב הממשלתי מועבר למוסדות ברובו בצורה ישירה, כסכום גלובלי בו כל מוסד יכול להשתמש עפ"י שיקוליו והעדפותיו, וזאת בהתאם לסעיף 15 לחוק ההשכלה הגבוהה, ובחלקו כהקצבות ייעודיות למטרות מוגדרות. מן הדו"חות הכספיים של המוסדות האקדמיים עולה כי רובו המכריע של תקציב ההשתתפות הישירה משמש את המוסדות להוצאות שכר. ההשתתפות הישירה בתקציב המוסדות מהווה כ-70% מתקציב ות"ת לשנת תשפ"א. תקציב ההשתתפות הישירה נקבע על פי תפוקות, כפי שיפורט להלן.

הקצאת הסכום על-ידי ות"ת למוסדות האקדמיים נעשית במספר אפיקים עיקריים:

1. השתתפות ישירה בתקציב המוסדות – אפיק הקצאת הכספים המרכזי הוא אפיק ההשתתפות הישירה, המורכב מהקצבות בגין הוראה ומחקר. על פי נתוני תפוקות (סטודנטים ומחקר) קובעת ות"ת, תוך שימוש, ככל הניתן, באינדיקטורים ומדדים אובייקטיביים באמות מידה שוויוניות, את ההקצבה לה זכאי כל מוסד. ההשתתפות הציבורית ניתנת כהקצבה כוללת. יש להדגיש כי ות"ת מקפידה מול המוסדות להשכלה גבוהה המתקצבים על שמירת עקרון התקציב המאוזן, ועל אי נטילת הלוואות ללא אישור מראש.
2. הקצבות מיועדות – הקצבות אלו נועדו לעידוד מוסדות לפעולות שמבקשת ות"ת לקדם וכן להתייעלות ולשיתוף פעולה בין-מוסדי. להקצבות המיועדות חשיבות לפיתוח התשתית האקדמית של המוסדות, להרחבת הנגישות של אוכלוסיות מיוחדות למערכת ההשכלה הגבוהה ולקיום שיתופי פעולה בין המוסדות במערכת.
3. הקצבות למחקר – הקצבות אלה כוללות הקצבות לקרנות מחקר (הקרן הלאומית למדע, קרן המו"פ האירופי הפועלת במסגרת תכנית המסגרת למו"פ של האיחוד האירופי, תכנית NSF-BSF, הקרן למחקרים משותפים של הוועדה לאנרגיה אטומית וות"ת ע"ש פרופ' אמנון פזי ז"ל ועוד), פיתוח תשתיות המחקר, מלגות לסגל מצטיין, לפוסט דוקטורנטים ולדוקטורנטים מצטיינים, תוכנית לקליטת מדענים עולים וקידום נושאי הדגל בתכנית הרב שנתית (מדע וטכנולוגיה קוונטיים, רפואה מותאמת אישית ומדעי הנתונים).
4. הקצבות לנושאים מיוחדים בעלי חשיבות לאומית – בתחום זה נכללות הקצבות להגדלת היצע הסטודנטים במקצועות הנדרשים בשוק התעסוקה, הפעלת מכינות קדם אקדמיות, מימון פרויקט החונכות (פר"ח) ולמתן מענקים והלוואות לסטודנטים נזקקים באמצעות קרן הסיוע לסטודנטים.

5. תקציב הפיתוח הפיסי – ות"ת משתתפת תקציבית בפרויקטים לפיתוח פיסי במוסדות האקדמיים, כאשר ההשתתפות ניתנת למוסדות בגין פרויקטים של בנייה מוגדרים ועל פי שילוב של שני מודלים תקציביים (מודל הקצאה ומודל תעריפים), אשר פותחו ע"י ות"ת.

מודל התקצוב

מודל התקצוב העומד בבסיס ההשתתפות הישירה בתקציב המוסדות, ואשר נקבע ומתעדכן מעת לעת על ידי ות"ת, מתבסס על תפוקות הוראתיות (מרכיב ההוראה) ומחקריות (מרכיב המחקר).

1. מרכיב ההוראה

א. מודל התקצוב מקצה למוסדות תקציב בגין הוראה על בסיס תפוקת ההוראה העיקרית – מספר מסיימי התואר בתחום מסוים. התקציב בגין הוראה מוגבל על ידי מכסת הסטודנטים שות"ת מקצה לכל מוסד. מרכיב ההוראה משקלל את שני ההיבטים המרכזיים המשפיעים על הסכום הכולל שהמוסד מקבל: התעריף לתחום ומספר הסטודנטים בתחום בכל מוסד (בכפוף למכסה). על נתונים אלו מוכלים מקדמים בהתאם לשיעור מסיימי הלימודים במסגרת זמן תקנית ובהתאם ליחס בין מספר חברי הסגל לסטודנטים.

ב. בשנת תשפ"ב שעל-בסיסה נקבעה הקצאת תקציב ההוראה למוסדות האקדמיים לשנת הלימודים תשפ"ג, למדו במוסדות המתוקצבים 144,763 סטודנטים לתואר ראשון ו- 41,807 סטודנטים לתואר שני (לא כולל סטודנטים באוניברסיטה הפתוחה ובמכללות לחינוך שעברו לאחריות ות"ת). מכסת הסטודנטים שנקבעה לשנת תשפ"ג על ידי ות"ת עמדה על 194,416 סטודנטים סה"כ. מתוכם, כ-44,362 היו בשנה הראשונה לתואר ראשון. שיעור הסטודנטים החדשים המתחילים ללמוד במוסד להשכלה גבוהה מתוך שנתון ממוצע של בני 20-24 עמד על כ-42% בשנת תשפ"ב. כמו כן, בשנת תשפ"א היו 52,157 מקבלי תואר ראשון בכל המוסדות להשכלה גבוהה.

2. מרכיב המחקר

א. מודל התקצוב מקצה את התקציב המיועד למחקר בין אוניברסיטאות המחקר על פי חלקן היחסי מסך התפוקות המחקריות במערכת בשנים החולפות. במרכיב המחקר ישנם שני פרמטרים מרכזיים: זכויות בקרנות תחרותיות ורכיב משוקלל למספר ואיכות פרסומים מדעיים.

ב. באוניברסיטאות מתבצע כ-10% מהמחקר והפיתוח האזרחי בישראל. בשנת תשפ"ג תקציב המחקר הסתכם לכ-3.3 מיליארד ש"ח.

ג' - השינויים המרכזיים בהצעת התקציב

עיקרי השינויים בתקציב ההשכלה הגבוהה (סעיף 21), הסכומים באלפי ש"ח:

מס' הסבר	שינוי	הוצאה נטו	הוצאה מותנית בהכנסה	הרשאה להתחייב	שיא כ"א
	תקציב מקורי לשנת 2022	12,266,980	0	0	0
1	תכנית רב שנתית להשכלה הגבוהה	638,038			
2	קידום מחירים לשנת 2023	14,581			
5	הפחתה רוחבית בתקציב המדינה לשנת 2023	-326,202			
	סה"כ תקציב לשנת 2023	12,593,397	0	0	0
6	תכנית רב שנתית להשכלה הגבוהה	718,349			
7	קידום מחירים לשנת 2024	277,132			
9	הפחתה רוחבית בתקציב המדינה לשנת 2024	-112,888			
	סה"כ תקציב לשנת 2024	13,475,990	0	0	0

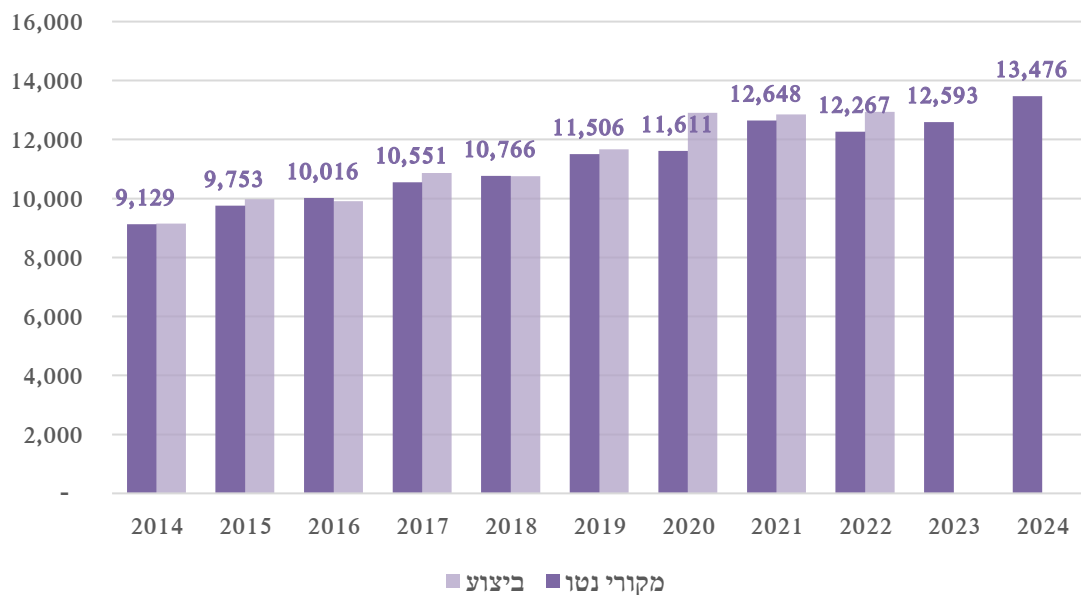
ביאור לשינויים:

1. תוספת לשנת 2023 בגין התכנית הרב-שנתית למערכת ההשכלה הגבוהה.
2. עדכון התקציב על פי הצמדות למדדי המחירים הרלוונטיים בהתאם להתפלגות התקציב בין 2022 ל-2023.
3. הפחתות רוחביות בתקציב המדינה בהתאם להחלטת ממשלה מס' 551 מיום 24 באוקטובר 2021, להחלטת ממשלה מס' 754 מיום 5 בדצמבר 2021, להחלטת ממשלה מס' 1364 מיום 10 באפריל 2022, להחלטת ממשלה מס' 1477 מיום 22 במאי 2022, להחלטת ממשלה מס' 1907 מיום 27 באוקטובר 2022, להחלטת ממשלה מס' 3401 מיום 11 בינואר 2018, להחלטת ממשלה מס' 252 מיום 1 באוגוסט 2021, ולהחלטת ממשלה מס' 238 מיום 23 בפברואר 2023.
4. תוספת לשנת 2024 בגין התכנית הרב-שנתית למערכת ההשכלה הגבוהה.
5. עדכון התקציב על פי הצמדות למדדי המחירים הרלוונטיים בהתאם להתפלגות התקציב בין 2023 ל-2024.
6. הפחתות רוחביות בתקציב המדינה בהתאם להחלטת ממשלה מס' 551 מיום 24 באוקטובר 2021, להחלטת ממשלה מס' 754 מיום 5 בדצמבר 2021, להחלטת ממשלה מס' 1364 מיום 10 באפריל 2022, להחלטת ממשלה מס' 1477 מיום 22 במאי 2022, להחלטת ממשלה מס' 1907 מיום 27 באוקטובר 2022, להחלטת ממשלה מס' 3401 מיום 11 בינואר 2018, להחלטת ממשלה מס' 252 מיום 1 באוגוסט 2021, ולהחלטת ממשלה מס' 238 מיום 23 בפברואר 2023.

פרק ד' - ניתוח הצעת התקציב בהשוואה לשנים קודמות וביאורים לתקציב

סעיף 21 - התפתחות תקציב וביצוע מזומן בשנים 2014-2024

מיליוני ש"ח

ניהול סיכונים בתקציב:

להלן טבלה המתארת את ההנחות שנלקחו לצורך ניהול הסיכונים העיקריים בעת בניית תקציב המשרד:

נושא	הסבר כללי על אופן התקצוב	משתנים עיקריים והנחות	רגישות לשינויים בהנחות
השתתפות בקרנות וארגוני מחקר	ות"ת מממנת 50% מהשתתפות בתוכנית המסגרת התשיעית של המו"פ האירופי, שהחלה בשנת 2021 ותימשך עד לשנת 2027.	גובה השתתפות ישראל בתכנית המו"פ האירופי תלוי בהיקף סך התוכנית האירופית, בגידול בתמ"ג בישראל ביחס לגידול בתמ"ג באיחוד האירופי בשער המטבע, והחל מתכנית המסגרת התשיעית גם מביצועי הישגיות הישראליות בתכנית. לפיכך, ישנו אי-ודאות לגבי גובה השתתפות ישראל בכל אחת משנות התכנית.	צפויה התייקרות של כ-140 מיליון ש"ח בשנת 2023 בהשתתפות ישראל בתכנית המו"פ האירופית, ובהתאם התייקרות של כ-70 מיליון ש"ח בתקציב ההשכלה הגבוהה.
פיתוח פיסי	במסגרת התכנית הרב-שנתית אושרה מסגרת תקציב כוללת בסך של כ-500 מל"ש לפיתוח פיסי במוסדות, לרבות תמיכה בהקמת פארקי מדע ותעשייה סמוכי קמפוס. תקציבים אלה מצטרפים	התקצוב נעשה לפי ביצוע בפועל, כך שגובה התקצוב השנתי תלוי בקצב ההתקדמות של הפרויקטים שנבחרו בקולות הקוראים שפרסמה ות"ת.	בארבע השנים הראשונות לתר"ש הביצוע הסתכם לכ-75 מיליון ש"ח, אולם מרבית הביצוע נרשם בגין פרויקטי עבר. לכן, ככל שתחול התקדמות בקצב הביצוע של הפרויקטים בתכנית הרב-שנתית

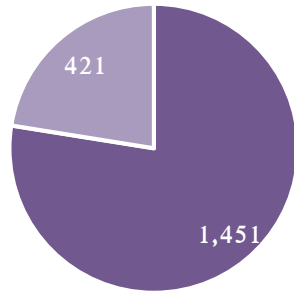
נושא	הסבר כללי על אופן התקצוב	משתנים עיקריים והנחות	רגישות לשינויים בהנחות
	לתקציבי הבינוי של התכנית הרב-שנתית הקודמת.		הנוכחית, התקציב הדרוש עשוי לגדול בעד כ-100% ביחס לממוצע השנים הקודמות.

פרק ה' - ניתוח מגדרי של התקציב

בהתאם להחלטת הממשלה מס' 2084 מיום 7 באוקטובר 2014 שעניינה "אימוץ המלצות הוועדה לבחינה מגדרית של תקציב המדינה בישראל" בוצע ניתוח מגדרי להצעת תקציב ההשכלה הגבוהה.

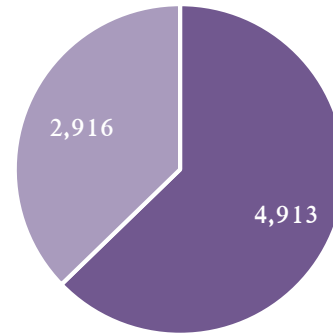
שכר ותקציב השכר:

חברי סגל בכיר בדרגת פרופסור מן המניין - תשפ"ב

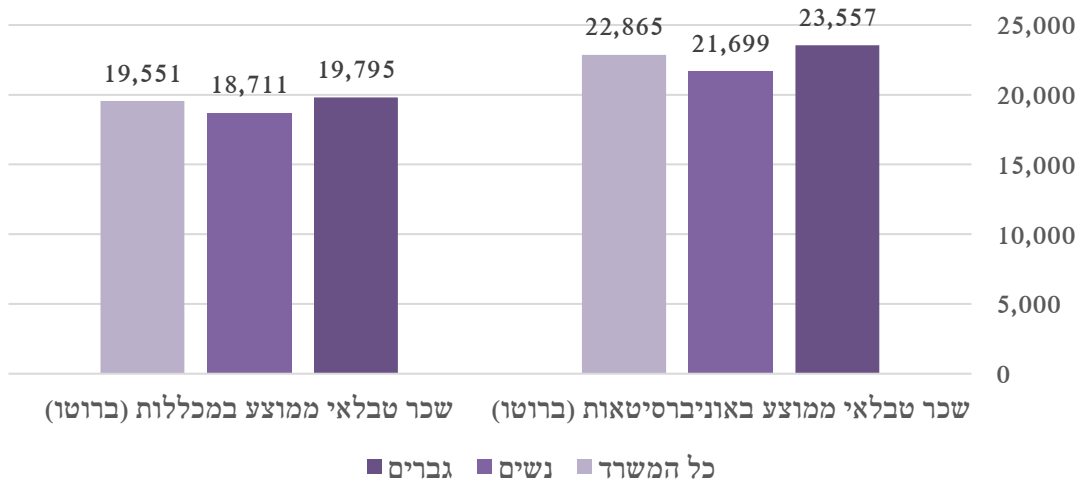
■ גברים ■ נשים

חברי סגל בכיר - תשפ"ב

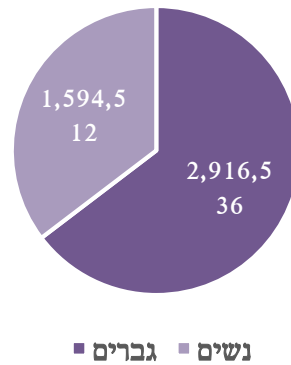
■ גברים ■ נשים

שכר ממוצע - 2022

■ כל המשרד ■ נשים ■ גברים

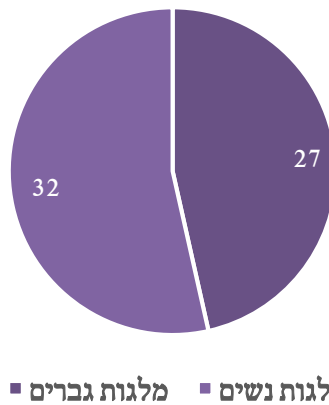
תקציב השכר - סגל בכיר
(אלפי ש"ח) - 2022

תקציב הקניות (מלגות):

ניתוח תקציב המלגות שמקצה ות"ת במבט על:

תקציב המלגות של ות"ת הגבוהה,
מיליון ש"ח

רובו של תקציב ההשכלה הגבוהה מועבר למוסדות האקדמיים כהשתתפות ישירה, ומשמש את המוסדות בעיקרו לתשלומי שכר. לפיכך, בוצע הניתוח לעיל של תקציב השכר של המוסדות האקדמיים. עם זאת, ות"ת מקצה מלגות ישירות ליחידים. לפיכך, בוצע ניתוח של התקציב שמקצה ות"ת ליחידים ישירות באמצעות מתן מלגות לאנשי סגל ולבתר-דוקטורנטים, ממנו עלה כי כ-33% מתקציב מלגות הסגל וכ-38% מתקציב המלגות לבתר-דוקטורנטים מוקצים לנשים.

פרק ו' – עיקרי הסיכומים התקציביים

עקרונות מדיניות

1. **עידוד המצוינות המדעית-מחקרית** – למעלה מ-60% מהתקציבים המיועדים למחקר מוקצים במסגרת מרכיב המחקר במודל התקצוב של ות"ת. בעבור השאת תפוקות המחקר של מוסדות המחקר בישראל, סוכם על עדכון רכיב המחקר בעבור חידוד התמריצים למצוינות במערכת. התפוקה בעלת המשקל הרב ביותר במודל הינה הפרסומים של חברי הסגל. במסגרת העדכון, יושם דגש רב יותר על איכות הפרסומים של חברי הסגל על-פני כמות הפרסומים. כמו כן, חלק מן המשתנה יוקצה לתמרוץ פרסומים מצוינים בלבד. כמו כן, תפוקת הדוקטורנטים תיבחן ביחס לאיכות גם כן, וזאת לאור חשיבות איכות הכשרת הדוקטורנטים, המהווים את עתודת הסגל האקדמי. העדכון ייושם בהדרגה, בכפוף להשלמת עבודה מקצועית בות"ת. כל זאת, לצד הרחבת התמיכה בתשתיות מחקר, הגדלת תקציב הקרנות התחרותיות ותגבור השת"פ המחקרי הבינלאומי.
2. **הכשרת ההון האנושי והתאמתו לשוק העבודה** – בהמשך לרפורמה בלימודי האנגלית באקדמיה עליה החליטו ות"ת ומל"ג בשנת 2021, ולאור חשיבותה של השליטה באנגלית להתפתחות בשוק העבודה הגלובאלי, תינתן תמיכה לחיזוק משמעותי נוסף של לימודי האנגלית בדגש על כישורי ההתבטאות בכתב ובע"פ, בין היתר, באמצעות הגברת השימוש בשפה האנגלית בהוראה והפיכת הקמפוס לבינלאומי. כמו כן, תינתן תמיכה בגידולים בסטודנטים למקצועות ההייטק והרפואה במוסדות להשכלה גבוהה, שכן אלה מקצועות נדרשים במשק הישראלי.
3. **קידום חדשנות בלמידה ואיכות ההוראה** – לאור השינויים וההזדמנויות שהדיגיטציה טומנת בחובה לאפשרויות ואופנים לרכישת ידע, ות"ת תעודד את המוסדות להשכלה גבוהה לבצע מהלכים רוחביים שתכליתם קידום חדשנות בלמידה ושיפור איכות ההוראה. במסגרת תכנית זו תהיה התייחסות, בין היתר, להרחבת השימוש בפתרונות למידה דיגיטלית, אך גם לגיוון המוצר האקדמי עצמו, באמצעות מודל לימודי צבירה ליצירת מקבצי קורסים במהלך התואר ומחוצה לו, וכן באמצעות הצעת פעילויות אשר בגינן לא ניתן קרדיט אקדמי ("אקדמיה 360"), אך יש להן ערך רב בהיבט התעסוקתי או החברתי, כגון סדנאות כישורי 'עוצמה'.

תוספות תקציביות מרכזיות

ביאור	תוספת	נושא
1	170,000	הגדלת תקציבי קרנות ותשתיות המחקר
2	128,000	הגדלת רכיב המחקר במודל התקצוב
3	75,000	תמיכה בגידולי סטודנטים במסגרת רכיב ההוראה במודל התקצוב
4	45,000	הכשרת ההון האנושי והתאמתו לשוק העבודה

ביאורים

1. הגדלת תקציבי קרנות ותשתיות המחקר – הגדלת תמיכת ות"ת בקרנות מחקר ובתכניות שת"פ מחקרי, בעבר הגדלת היקף המענקים היחידניים לחוקרים; ביניהן הקרן הלאומית למדע, תכנית 'הורייזון' של האיחוד האירופי והשת"פ הביטראלי עם ארה"ב המתבצע במסגרת קרן NSF-BSF. כמו כן, תוספת להרחבת התמיכה בתשתיות מחקר מוסדיות ובין-מוסדיות, לרבות הוספה של מסלול למימון ציוד יקר במיוחד, תמיכה בהעסקת כוח אדם מומחה להפעלתן, ועיבוי המערך המחקרי באמצעות העסקת 'עמיתי מחקר'.
2. הגדלת רכיב המחקר במודל התקצוב – הגדלת התקציב המוקצה למוסדות המחקר במסגרת רכיב המחקר במודל התקצוב, במקביל לעדכון הפרמטרים הקובעים את אופן הקצאתו.
3. תמיכה בגידולי סטודנטים במסגרת רכיב ההוראה במודל התקצוב – סבסוד עלויות ההוראה של המוסדות האקדמיים, בעבור אפשוור גידול במספר הסטודנטים הלומדים לתואר במוסדות להשכלה גבוהה.
4. הכשרת ההון האנושי והתאמתו לשוק העבודה – תמיכה במוסדות להשכלה גבוהה עבור הפעלת תכניות וכלים לחיזוק משמעותי של ידיעת השפה האנגלית בקרב הסטודנטים, בדגש על כישורי ההתבטאות בכתב ובע"פ, וכן תקציב לעידוד מוסדות להשכלה גבוהה להגדלת מספר הסטודנטים במקצועות נדרשים למשק.